ORRILLA
23
Larunbata

Bilbao, 1936

Euzkadi

ARPIDE-SANEUSAIJA
Bilbao'kua ... ... 9,00 iru ilez
Bilbao'tazkua ... ... 11,25 "
Idazki-itunmena ... 62,00 " urtez
Atzeŕijetakuak ... 112,50 " "

Beldayen itunduba

XXIV urtia || Idazkolea ta Banakolea: Correo, 17,1.º || 234 Idazkutxa || 17.810 Urrutizkiña || 7.303 zenbakija

Gayak

ARAUDIJA DALA TA

Aldi baten, Euzkadi'n eta Catalunya'n ixan ezik, Araudirik ez ezo antzekorik be iñun ixan biaŕ leukenik ezeben batzuk uste ixaten.

Eta Euzkadi ta Catalunya'ko oneik, "separatistatzat" botaten ebezan, abeŕi-zatitzaletzat eta abaŕ.

Gixonak, baña, luŕian zustrayak sendo aŕtuta dagozan aitz-montoŕak be eztira-ta, aldakoŕak ixaten dira. Batzuk, baŕiz, egun batetik bestera aldatzen diranak.

Onetariko eredu batzuk bila uŕun juan barik idoro leikez: Gil Robles eta lagunak aiatu ezkero, axiaren putzera aldatuten diran gixon lokuak nortzuk diran esanda dago, ba.

Ondiño aldi gitxiz onantz, Euzko-Araudija'tzaz eta enparauko araudi gustijetzaz itz gogoŕak esaten ibili ziran "jefe" ixeneko oŕeik, orain Araudija'ren atzian asiŕa dagoz.

Gaztelaŕentzat Araudija baŕ ei-dabe...

※ ※ ※

¿Gaztelaŕak euren Araudija biaŕ dabela...? Gaztelaŕak euren abeŕijarentzat Araudija gura ixatia, bidezko gurarija baño ezta.

Beraz, guran ori ba-dabe, ta bidezkua ixan, euren bidezko guraŕi oŕi eragozpenik txikijenik imiñen be iñor bideratuko yakenik eztogu uste.

Guk, euzkotaŕok, beintzat, gaztelaŕak euren Araudija erabiliko daben burdijari, zoztoŕik txikijenik be eztautsagu bideratuko.

Bidiak garbitu, ta ainbat azkaŕen aurerantz egin dagijan lagundu, ostera, al dogun gustija.

Euzkotaŕen bijotzat gelde-bekaitzak bein be kutsutubakuak dira, be.

Eta bakotxak beria eskatziari, kistaŕ-ikasbidez begiratuta, edeŕto be edeŕto erizten dautsagu.

Guk, geure Euzko-Araudija eskatu gendunian, geure eskubidia axe zalako eskatu ixan gendun. Eta orain aldeztuten dogunian be, geure eskubidia orixe dalako aldeztuten dogu.

Eta beste eŕi batek bere eskubidiak aldeztutiari, eztautsagu txaŕto erizten, ondo baño.

Gaztela'k bere Gaztela-Araudija eskatzia baño eskakixun bidezkuagorik nekez egin ixango dau.

Eta gaztelaŕak, euren abeŕi - ama maite ba-dabe, Araudi ori loŕtuteko alegiñak egiteko biaŕtuta dagoz.

Eŕijen zorijona, etoŕi be, bakotxak bere eskubidiak loŕtutetik etoŕiko da. Bakotxaren eskubidiakaz aiztuta iñoren eskubidiak deuseztuten diñarduben eŕijak, eurak bayetz uste ba-dabe be, zorijon osorik eztabe ixango.

Gaztela be, bera zainduten eben mugetatik urten barik aurkitzen zanian bixi ixan zan gentzatsuben, baŕa zoruntsuben be. Gaztela'ren zoritxaŕa, mugari lotsea galduta muga-gane urten zanian asi zan... Bere gaztelaŕ izkuntzea, ixakera ta oŕurak mugaz-beste alderantz edatuten asi zanian...

Gaztela'k, bere mugetatik urten zanian, muga-baŕuko gentzea ta zorijona bijak batera galdu ebazan, eta eldu ixan zan lekubetako gentzea ta zorijona be deuseztuta imiñi.

Gaztela'k gaiztakeri asko egin ixan dauz, ¡zoritxaŕ asko soŕtu...!

Egin ixan dauzan gaiztakeri gustijak eginda be, benetan garbaŕuten ba-da ta bakotxari beria emoteko bidian jaŕi, euzkotaŕakandik garbaŕuben azkezpena eŕez loŕtuko dau.

Oŕetarako, baña, txaŕto-egiñen garbaya, agirijan imiñi biaŕa ixango dau. Ez itzezkua bakaŕik, egiñakaz sendotuta baño.

Garbai ori benetakua ala guzuŕezkua dan erakusteko ereti edeŕa laster ixango dau: Euzko-Araudija ezpaŕuten asiko diranian.

Euzkotaron eskubide aundijen aŕtian txikijena dan eskubide oneri eragozpenak iminten asten ba-dira, asi, euren garbai-agirijak guzuŕezkuak dirala, argi erakutsiko dabe.

Guzuŕezko damubak, baŕiz, eztau azkezpenik irabaziko.

Gil Robles, Calvo Sotelo ta España-burdijaren burtzain agertuten diran gixa-aundi oneik, uskurtza-ixena txilian-piŕian espanetaratuten dabe.

Euren espanetan oŕen saŕi agertuten daben donoki-usaindun ixen guŕgaŕi ori, luŕera jausiŕa laidoztuta ikusi gura ezpa-dabe, uskurtzeak erakusten dautsena egiŕen biaŕtuta dagoz: bakotxak beria aldeztu, ta iñorenari geldi isten.

Ori egiñen ikasten eztaben aŕtian, oŕein espanetan ageŕtuten dan uskurtza-ixena, eurak asmauriko guzuŕezko uskurtza-ixena ixango da.

Eta areik edatuten dabezan guzuŕai jaramon eginda geldiaren eskubidiak indaŕ-bidez eta abaŕ zapalduten dabiltzanak be, euren kidekotzat aŕtubak ixango dira. Beraz, Goiko Jauna'ren zuzutsaren azpijan jausiko diranak.

¿Gaztela'k Araudija gura dabela..? Ondo dago.

Euzkadi'k Araudija ta geitxuago gura dauz: bere-beria dauan azkatasuna be bai.

Uribiaŕte'taŕ Ibon.

Eztakixu...?

(Lenengo ingoskiŕikua)

BELGIKA'KO AUTESKUNDIAK

Bijaŕ, igandez egingo dira Belgika'ko auteskundiak eta lau alderdi auŕkeztuten dira: katolikutaŕak, gixaŕtekeri-zaliak, baltsakeri-zaliak eta liberaldaŕak. Gaŕatzek tankaz-gora jausi dagozan ezkero, lau alderdi oneik, gauza oŕei begira dabiltz. Lagijak aldatu biaŕ ixango diralako otsak entzuten dira. Eŕi-zale jatoŕak dira Belgika'ko agintarijak eta igandian jakingo dogu norengana duazan lateŕi aretako autaŕkijak. Van Veeland jaunaren ustez katolikutaŕak eztira azkenengo maletan geratuko.

BIZKAI'KO BAŔI

Ruiz Funes'gana juan dira aldundijetako ordezkarijak eta Lasarte aldunak eskatu eutsonez, Reforma Agraria, aldundijen eskubetan itxi dagijala, eskatuten dautse. Jauŕletxian ezeguan baŕirik. Erkoreka'k, be, ezeuskun tautik esan. "El Sitio,,'ko itzaldija gauŕ egingo dau Besteiro jaunak.

GIPUZKOA'KO BAŔI BATZU

Donosti'ko endoriaren aginduz, irakastoletako umien taŕteko azteŕketak asi dira, bekak nortzubentzat ixango diran, erabagiteko. Lizeaga jaunak esan ebanaz gauŕ batzalduko dira Euzkadi'ko aldunak, Basetxetazko Lagibaŕija osotu dagijentzat. Etxegintzako opoŕlari gustijak eta ugazabeak batu ziran Artola'rekin baña lenguan dagoz. Olandaŕ ibiltari batzuk eldu ziran Donosti'ra, euren omenez jairen batzu egingo dabez.

IJITO, AZKE

England'eko aldunetxian ixaten diran eztabaldetan, Baldwin, Gobernuburubak, beste aldun bati erantzun eutson: England'ek lateŕi azke-azketzat autetsi darua Ijito, beraz eztago geure Zainpian. Palestina ostera, geure Zainpian dago, beraz ango gauza gustijak jauŕi ta zuguŕtu biaŕ doguz. Suez'eko ubidiatzaz izketaldi asko egin daruaguz Ijito'ko agintarijak eta". Gaŕantzi andija dauko aitzalpen oneik, olantxe ulertu dabe Ijito'ko abeŕtzaliak.

Ermua'ko jayai buruz

Batzoki baŕi baten zabalgunde izpaŕa, beti da entzungaŕija. Beti alaigaŕija. Eta batez be, Ermua'n lez, karlataŕkerijak ain sakonki sustaŕak saŕtuta aki dauzan leku baten danian, pozkaŕijagua ixaten da.

Bai, karlataŕakin amaikatxu bidaŕ gudaldu biaŕa ixan dabe ermutaŕ abeŕtzaliak, Sabin'aren irakaskintzak piztuteko.

Egin-egiñian be, bijaŕ betetan dira 28 urte, Ermua'n lenengo Batzokija zabaldu zanetik. Beraz, urteuŕen goguangaŕija ospatuten dabe bijaŕ.

1908'gaŕen urteko oŕila-24'gaŕena, zoruntsuba ixan zan ermutaŕ abeŕtzalientzat, karlataŕak, uritik igesi juan ba'ziran be, abeŕijaren oyua ez entzutiaŕen.

Pizti ikaragaŕi baten auŕetik be, ikaraturik alde ziran Abeŕi-egijak eruan durundijuaren auŕian.

Egun oŕetantxe landu zan ba, Ermua'n Abeŕi-solua. Egun oŕetantxe, erein zan Jel-azija. ¡Aŕezkero, zenbat alegin egin-ete dabe Euzkadi'ren arerijuak azi ori zapaltzeko! Alpeŕik baña; abeŕtzaletasunak jaurtzen eutzan ongaŕijak indaŕ geyau ixan, eta laster erne zan. Rata loratu be, ta gauŕ, oŕa oŕ aletuta, elduta.

Oŕa oŕ, iñunpian eguan urija, argiz dirdiratuta. Oŕa oŕ Jel-ikuŕiña goi-gorantz jasota, bere gurutza bijen beso zabalakaz eŕi osua besarkatuten daularik.

¿Orain 28 urte nok uste, nun eta Ermua'n, karlataŕen kabijan, abeŕtzaletasuna oŕen sendo jagiko zanik? ¿Nok uste, bijaŕ zabalduko dan Batzoki ikusgaŕija jasoteko gai ixango ziranik?

¡Abeŕtzaletasunaren mirarijak ixan oneik! Egijak, indaŕ kementsuba ixan, eta lentxuago edo gerotxuago, gurendea beria. Egijarena.

Oŕegatik deritxo, bijaŕ Ermua'n zabalduko dan Batzokijari, "Gurenda-Etxia".

Eta gustija gerturik dago Ermua'n, bijaŕko eguna, be Gurenda-Eguna ixan dalentzat.

Gustija geŕturik, elduko diran milaka abeŕtzaliai aŕera matekoŕa egiteko. Bijaŕ aŕte ba, ene abeŕtzaliok!

A.

Kanpion'en Yan-pier

(Euskeratua)

II

Zearo beteriko gaxo-aretoa, janzki ezezaguneko iru lekaime eta sendagile laguntzale eta kamilero jantziekiko "peludos" zeritzaien bost lagunen ardurapean zegon. Burupekoak eutsigai, bultzpurdiaren oestalkitan burua jaŕita, belaunik gabeko gorputz bat ikusten zan ertzeetako batean; eguzkiaren argian bustia zirudin bere arpegiak; edeŕa zan be-aldea eta itxusiaren itxusia goikoa. Joskurak, zimuŕak, ormañak eta zuloak agiri ziran begi-leku izandakoan; ebakia eta zapaldua zirudin bekokiak; betazalei lotzen zitzaion buru-ilea aberekoi mugakidetasunez.

Begira egon zitzaion Miren une batez. Alako antz-zantzua erdikusi zulakoa ere iruditu zitzaion eta baita bilduŕak eraso ere; eziñeko gogorkeriak bailira uxatu zitun berealа mukertasunez. Begiz jan zizun aretoa; semerikan etzegon. Parisdar sendagile-laguntzaleari ondoratu zitzaion begiratua galdera uts zularik. Parisdaŕa urduri izan zan, luŕari josi ziozkan begiak eta Miren bazijoalakoa ulerturik, besotik elduta esan zion: "Eh ben, oui, chere madame! C'est votre Jean Pierre, abime par ces mechants sauvajes!" Yan Pier! deadar egin zun amak, bere umearen atzetikako leoi-emearen deadaŕa, eta semeak izu ikarakor erantzun zun negar sotinka: ama! andrea! Eta, naigabetasunez dar-dar, besoak zuzendu zizkion, eta bular-gañean estutu zun gogoaren gogoz, ezin atseginduzko oñazeaz berdindu ziteken alaitasunez.

Bultzia irten bildur eten zun amak seme-bersarkada.

—Semetxo, goazik etxera! Aita eta aŕebak zai dauzkak; nerekin etoŕia dek Aneta eta nere aginduaren zai zegok. Len da guzi baño areago zatzaiguk maitagaŕi; ire mingañetik zintzilik egongo dek gure bizia. Gaztain koloreko Folichonne beor-gaztea erakaŕi diat kaŕoxari kakotua; oroitzen al aiz? Lipar batean eramango gatxok... Bidean ez dek-iñor ire egoeraz jabetuko.

—Ama, jakin naiezko begiratuak etzaizka mingaŕi ikusten ez dunari.

—Aneta, altxa zan ire anaia; aŕopa-pardela neronek artuko diñat.

—Itxoin zazute! Sor Delfina'ri agur egin beaŕean naiz. Nere aingeru izan zan... Ikusiko dezute: edestuko dizuet... Belgataŕa da, doixtaŕak erail zituzten bere aita eta aŕeba ta etxea eŕe zioten ere: egunero ditu otoitz-aldietan bere gogoan, eta neri ere, otoitz egin erazten ziran belaun eta begiak zuztaŕetik ateri zizkidatenen alde.

Dei egin zun pranzera nolabaitekoan eta Sor Delfina etoŕi zan. Emezortzi urte zitun geienera jota; uŕezko ileak buruan ta txuriaren txuria arpegia.

—Ai Ama da! —esan zun Sor Delfina'k. Ta esku eman zion. Pranzerik ez al daki? Gutxi ajola: euskalduna naiz: "Done Maria Jinkoa'ren Ama, othoitza egizu gu pekatarioren alde..."

Aŕiturik entzuten zun ama atsekabetuak kanpoko doñuz esaniko uste gabeko euskal-otoitza. Leunkiro par zegin lekaimeak, triste diranen antzera.

—Agur Jean Pierre; agur ama dolorezko ori. Onetsia etzipenez eramandako naigabea Jaungoikoa lagun zatzaizuela, Jaungoikoa poz-bide zatzaizuela...

Une batean ixildu eta jaŕaitu zan:

—¡Jaungoikoa poz-bide gatzaigula!

Negar-malkoz bete zitzaizkion begiak.

—Jean Pierre, oroi zaite nitzaz, oroi zaite ene aita eta aŕebatzaz. Otoi egizu gure etsaien alde... Gaizki diot, zureen alde: nik ez baitditut.

Amak oarkun egin eta bere beso zaintsuetan jaso zun Aneta'k Yan Pier'en gorputz zizitraka. Neskame leial eta er atsu batek txaŕo edeŕa auste bilduŕez bezela zeramakin legunkiro.

—Negaŕez al aiz Aneta? Nere arpegian soma nik ire negar-malkoak.

Jendezko orma lodi bat zegon geltoki eta ibiltoki bitartean: gelditu egin ziran Miren eta Aneta. Kixkali bear zun eguzkiak; eguzkitakoaz ezkutatu zun Miren'ek bere semearen burua. Sugurdiak txistu egin zun; bultzia abiatu zan. Leiatiletako "pelados" deritzatenak "Marsellesa" abesteari ekin zioten; goraka eta goraka jaŕaitzen zitzaien jendea. Igaro eta bide egin al izan zuten Miren eta Aneta'k.

(Jaŕaitzeko.)

UZTUAŔ.

Errijetatik

MUXIKA

ABEŔI-EGUNA.— Auñamendi-emendiko lau Euzko-Uri-Buru nagusijetan (aldizka) Abeŕi-Egun Batzaŕ nagusi orokaŕak ospatuta dirala-ta, aurtengo Abeŕi-Eguna bakotxak bere eŕijan ospatu biaŕ dogula, gure Euzkadi Buru Batzaŕak erabagi daun-ezkero, gure Buru zintzoen agindu zuzenak betetako naimen zindoz, Jeltzale U. B. B.'ak, Euzkadi oro igituten asi dira; eta askok, euren jai-egitarauak gerteu be, bai. Muxikaŕak be, Abeŕi-Eguna zelan bait ospatuteko gertakixunak egiten asi dirala dirudi. U. B. B., E. A. B. eta Mendigoxaliak uŕengo batzaŕian eraldudo daben jai-egitaraua laister iragaŕiko dogu.

Aurtengo Abeŕi - Eguna, azkatasun askunde-eguna lez... ospatu biaŕko dogu. "Euzkadi azkatzeko, goguak azkatu..." goguan dogularik, iñoiz baño be, Abeŕi-aldez lan egiteko sutsuago jokatu biaŕ dogu, Jeltzale bakotxak bere etxeko sendija, egizko euzkeldun euzkeltzale biurtzen daularik. ¡Euzko-Araudija egaiz... yatorku!

Sendijak, Eŕija ta Eŕijak Abeŕija osotu darue. Bakotxak bere etxeko sendija Jeltzale-euzkeldun zintzo ixaten biuŕtu ezkero baŕiz..., Euzkadi'ren azkatasun-gurendearen giltza eskuratu dogula esan al-ixango dogu-ta... datoŕen urteko Abeŕi-Eguna... Jel-gurendearen ixenagaz ugutzau biaŕko dogu... ¿Ba-gara...?

EUZKEL-IXENAK.—Ortuzar'taŕ Paben eta Miren bere emaztiak, baba-oria lakoxe neskatotxu mardul batugaz euren euzko-sendija geŕu dabe; eta ugutzaldijan Miren Begoñe, euzkel-ixen bikaña ezaŕi be, aŕabitxi-amabitxijak, Bezakoetxea'taŕ Eŕamun eta Miren Begoñe, nebaŕeba Jeltzaliak ixan ziran.

Baŕa Zaldunbide'taŕ Koldobika eta Aŕibaltzaga'taŕ Luke, senaŕ-emaztiak be, alaba edeŕ bat ixan dabe, eta Miren Itziaŕ ixen bikañagaz ugutzau. Umia "besuetan aŕtu" eben aŕabitxi-amabitxijak Zenikazelaya'taŕ Gerbasi eta Zaldunbide'taŕ Eleutere senaŕ-emazte, Miren Itziartxu'ren osaba-ixekuak ixan ziran.

Egipenetan erakutsi biaŕ da abeŕtzaletasuna...

Zorijonak, ba, danori eta batez be, "Ituŕija,,'ko eta "Erakaixo,,'ko lau senaŕ-emazte geure adizkide on zintzoei.

Oŕila'ko zeuen loratxuak ondo zaindu egixuez ba, euzkel-igali gozoz alkaturik "Txakaleŕi" osua..., betik goraño... eŕenik barik... Jel-gudarozte kementsu biurturik, Euzkadi'ren alaba gurenak ixatia loŕtu dagijentzak.

E.'taŕ K.

MARKINA

ANTZEZKI-JAYA.—Igazi dan igandian, ijaren 17'gn. antzezki-jai bat euki geban euzko-batzokijan "Puŕusalda" ta "Urteuŕena" bakaŕ-izketak eta "Sasi-eskontza". atal biko antzezki baŕegaŕi-baŕegaŕija antzeztu ebezan.

Gure "Alaŕasuna" taldeko Gaintza'taŕ Karmel, Zelaya'taŕ Jon, Ibarluzea'taŕ Mikel, Pertika'taŕ Gotzon, Laŕuskain'daŕ Benardin, Duralde'taŕ Ilarun eta Foruria'taŕ Koldobika mutilak, eta Aginaga'taŕ Miren Kasilde, Alegria'taŕ Josune, Baŕutia'taŕ Miren, Garoia'taŕ Josune ta Gandiaga'taŕ Miren Itziaŕ neskatilak bakotxak bere tokijan ondotxu bete eben euren eginbiaŕa ¿bai? ta amaika txalo edeŕ irabazi eben, eta batez be, Zelaya'taŕ Jon'ak eta Baŕutia'taŕ Miren'ek "Sasi-eskontza" antzezkijan alkaŕi abestuten eutsezan izneurtu edo bertso bakotxian, txaluak-txalo joten etzan aspeŕtuten, batzokiko aretua bete-bete egiten eban ostetzea.

¡Auŕera "Alaŕasuna,,'ko neskatila-mutilok! ¿Uŕengua noz? Uŕengua Abeŕi-Egunian, ¿ezta?

ESKONTZA. — Eliz-deyetan dagoz gure abeŕkide Unanue'taŕ Pele ta Bengoa'taŕ Jokin, eta ila onen 30'gn. eskontzen ei-dira. Zorijonak.

ABEŔI-EGUNA.—Andiro ospatuteko ustia dogu maŕkiñaŕok. Egitaraba egin da dago; baña gauŕ be eztot oindiño argitaldu nai. Esango dodana da, egitarau begi-begikua dala, ta emengo gaste talde batek egitarau oŕeri egaltxu bat bai'da be ikusi dautse, ta oŕ dabiz pozik eta umiak lez, emetik ara dagozan egunak eta gabak zenbatzen.

Ete.

DURANGO

IXIDOR DEUNA.—Yuŕeta'ko Nekazariak ospatu dabe. Goxian iragaŕi eben egun zentiko joale (kanapi- batean txapleo ugariak itxaŕtzeko, eta aitzen emoteko eldu dala Nekazarien Zaindari Eguna. Jagi dira etxeko sendi guztiak; bata etxe inguruak geŕtuten, bestea abereak alikatuten, eta etxeko andrea lapiko zabalandia suŕteratu ta beterik imiñi su ona ondoan dala. Goxaria aŕtu dabe guztiak eta bapo, guztiak txadonara, Mesa Nausia ta Aita Iriarte Josulaun gorengoari itzaldia entzunik, asiera kistartasunezkoa emon dautse luŕ-langile onek. Ondoren Txuntxun soñuan gure Ipolito tanboriŕeru salauek jo ta auŕeskue gure auŕeskulari onenak, ta gero gixon ta andra dantza aldi bat. Ondoren bazkaltzera. Bazkaldu ondoren akeita, txola ta txokoŕa aŕturik, ta atseden ondoan. Aŕatsaldea igaro eben emengo gazteriak euzko-eŕomeriagaz, gaberarte. Auŕera! Eta datoŕen urtean (J. I.) obeto.

EZKONTZA.—Igarodan larunbatean Uŕkiola'ko Andoni Deunaren txadonan alkaŕtu dira Uriguen'daŕ Domeka Etxano'ko ziñegotzi abeŕtzalea, Begiriztain'daŕ Karmele Untzebia auzoko emakume abeŕkideagaz. Uŕte askotako zorionak opa deutzuedaz.

EZKON-DEIAK. — Igaro dan igandean bigaŕen ezkondeiak joan zirean, Bilbao'taŕ Kandide Garaikoa, eta Mendibil'daŕ Joseba gure abeŕkide zintzoenak.

Garate'taŕ Joseba'k bere seme Josu'rentzat eskatu dautso eskua Gomuzio'taŕ Karmele emakume bikañari.

Neure zorion auŕezkoak bitzuori, gure abeŕia goratu dagizuela guztiok.

ABEŔI-EGUNA.—Txiŕingutziari ariñeketa egingo da, eta sariketa onetan alde aŕtu gura dabenak izan baaŕko dabe Bizkai'ko Batzokietako bazkide dirianak, eta emon beaŕko dabez izenak alde aŕtzeko auŕez, Tabirataŕ Batzoki'ko Batzordeari. Ibil-aldia izango da Durango'tik Abadiño, Elorio. Beŕiz ta Aŕiandi, Uŕutxu. Zugaztieta, Zornotza eta Durango. Guztiz 40 anei neuŕkin kilómetro). Ibil aldi edeŕa bazkaltzeko gogoa egiteko. Oŕ zare gazte kementsuok, nok irabazten dozuen Txol (copa) ta gañetiko sariak.

OAŔA.—Jai onek eraldu dabezan batzoŕdeari, neure eretxian gaŕantzi andiko azteŕketa, ta sariketea bear eben ipiñi, gure eleatzaz irakuŕi. Abesti, ta banakuntza, uri onetako gaste-en aŕtean abeŕi eguna osotu, ta beaŕena dalako gure izkuntza goraltzea.

Soŕkunde.

1810'gko Orrilla'ren 25'gr.

Urteurren aintzagarriak

Iñoiz eguzkia ostenduten ez yakon europaŕ eŕi aŕuaren ortzian, izaŕa ilunduten asi zan garayan. Beste eŕi baten ortzian, baŕiz, itxaropenaren izar edeŕ disdiratsua agertu zan.

Orain Argentina dan eŕi ospatsuan, len "Provincias Unidas del Sur", diadar zoli ta auzartsu batek Pampa amaibako zelaia zearkatu eban. Buenos Aires'ko abeŕtzale adoretsu talde bat, sutizkiluak eskuan eta azkatasuna ta zuzutzaren maitasuna biotzian ebezala, batu ziran 1810'ko oŕila'ren 25'gnian, "Cabildo abierto" deritxon batzaŕean. Eta Cisneros, España'ko "virrey" zana bere aulkitik jaurtitiaz, argentinar azkatasuna lortuteko il arteraño buŕuka egiteko erabagi ziatza artu eben, azpiratzaliaren estuntza goŕotogaŕiak ezin geyago jazanda.

Eta ¡menperatzalien betiko aŕokeria! Zuzutza ta azkatasuna baño eskatuten ez eben orduko argentinar abertzale arei Cisneros biozgogoŕak. gudeagaz erantzun eutsen, euren abertzaletasuna erailketa izugaŕi bat lez zigortuteko lakua ixan ba'litz.

Baña abeŕtzale zintzo arei, kikildu ordez, odola irakiten imiñi eutsen eŕegeordearen erantzunak; eta abeŕi maitiari euren bixitza biozkiro eskeñita, sutsu buŕukara sartu ziran.

Urte batzuk lenago, 1806 eta 1807'gaŕenean, eurek, argentinar semiak eurak, eurek asmauriko "Batallon de Patricios" guda-taldeak buruan ebezala, eta "Virrey,,'ren laguntza barik, onen guda-taldeak, indarge, arerijoari luŕa laga eutsoelako, aldeztu bear ixan eben Buenos Aires urija englandaŕen gudariakandik, oneik, beraganatuteko asmoz, eta iñok uste ezabanian, aŕapalada baten eŕijan sartu ziran-da.

Gomuta aintzagaŕi onek abertzalien adoria biziro sendotu eban, eta argi ikusi eben len euren urija aldeztu al ixan ba'eben, orain be euren abeŕijaren azkatasuna lortuko leukiela.

Alan da guzti be, baña, amaibako nekeak jasan bear ixan ebezan abertzale kementsu areik buŕuka izugaŕi atan, baita aneika argentinar seme zintzok euren odolaz goŕitu eben abeŕi maitiaren luŕa azkatasuna lortu arte. Baña, Jaungoikuak eztautse Bere eskutik lagaten zuzutzaren aldez jokatuten diran gixonai, eta argentinaŕai be euren nekien ordaña artzeko ordua eldu yaken. Eta 1816'gko garagaŕila'ren 9'gn. egun gomutagaŕi baten, pozez zoratuta batzaldu ziran Tucuman urijan euren abeŕijaren azkatasuna ospatuteko.

Ordutik ona, abeŕi azkatuaren ateak ludiko gogo-oneko gixon gustiai zabalduz, auŕerakuntza ikaragaŕiak egin dauz Argentina'k. ¡Eredu edeŕa bide oŕetatik ibili gura dogunontzat!

Eta zelan jokatu ziran aldi gomutagaŕi atan euzko-abendaren semiak, egite onek erakutsiko dausku: 1810'gko, oŕila'ren 25'gn. egunean "Cabildo abierto" deritxon batzaŕean batu ziranetatik, eundik beŕogei gitxienez euzko-abixendunak ziran, argentinar edestari batek diñonez, eta sutsu jagi ziran gustijak azkatasunaren aldez. Argentina-ziar ibili garanok, esan geinke zelan maitatzen dabezan ango semiak euzkotaŕak.

Urteuŕen gomutagaŕi onetan, goraldu daigun Argentina dan eŕi aintzagaŕi ori, eta abestu daigun bere eresierkiaren izneurtuagaz: "Al gran pueblo argentino, salud".

EUZKALDUNBEŔI.

Gorrijak Bermeo'n

Igandez emen ixan genduzan S. R. I. eta onen antzeko goŕijak. Rusia gora eta Erusia bera ibili ziran. Euron iderik ezkendun jakin argi. Bakaŕik ede geyenatan erabili ebezan izlarijok aoan Hitler, Mussolini eta Vargas'en ixenak.

Euzkadi gure abeŕijari be itz labanik asko esan eutsezan. Estatutoa, be, gura dabela diñoe. Baña eŕijak gura daben estatutoa ez eurak gure dabena baño. Goŕijen erakua. Ekaŕi, ekaŕi zubena be eskubide ori ba'deukazube (?) Azkatasuna ostu eutsen españaŕak Euzkadi'ri. Eta onak ixateko ostua bere jabiari biuŕtu biaŕ yako. Zubek be eztozube gauza andirik egingo kendu eutsoena atzera bere jabiari emon baño. Besterik ez.

Euzko-Langile eta Abeŕtzaliari be dei gozorik neikua egin eutsien goŕijak euren ikuŕinpera juateko, agindu ten deutsien zuzendarijak atxipetu egiten dabezelata. Ondo. Eurok zuzenak doguz. Akatz bakuak. Bai baj. Eta oŕegatik eŕi gustijetara dakaŕe zorijona.

Txoritxuben kantak daukazubez. Baña uŕenguan astuen ostikadea be bai. Ezaututen gara ondo, be.

Zubek ba'daukazube diñozubelez gure azkatasuna, emon egixube ainbat ariñen. Itxaroten be azpertuta gagozta.

Euzkadi goŕija gura dozube? Bega arin ori be laster orlegituko dogu gure mendijen antzera-ta. Oba ez.

Gure itzala ixan dagixuben lenago "Euzkadi Goŕija" azkatu biaŕ dozube. Entzun? Azkatu!!

Bi mila ingiru erdu ziran Beŕmeo'ra. Bake ibili ziran bake-zalian antzik ez eukiaŕen. Zeozegatik ixango zan.

Bake-zaliak dirala diñoe eurak eta guardias rojas ta onen antzeko gudarijak erdu ziran ona. Bai guda arazuetan be ibili.

Azkatasuna eskatuten dabe. Edeŕa. Abertzalien egari ta elburuba be ori da. Prestes eta Thaelman... ori ain bat lasteŕen azkatu dagijezala. Nik gura neuke bijotzez. Baño eurok agintzea eldu ba'litz iñoz, arerijuakaz zer egingo ete leukije?

Abesti loi eta birau aztunik neikua entzun gendun igande atan.

Abade, prale eta mojakatik be astokeririk asko esan eben. Onen aboa baltza!

"Vivarik" baŕiz, asi Lenin'en eŕijaa eta Torre de Babel-eraŕtekuak. Guk be Gora Euzkadi Azkatuta esatia libertadia egongo dala uste doi.

Ikuŕiñetan lau edo bost eratakuak agiri ziran. Zein zan bai ete ekien euren benetakua? Guk bai beintzat gurea. Bi kurutzaduna.

Euron despedidia U. H. P. eta "Salud y anarkia" zan. Gure erantzuna euzkoen aguŕa.

Jai bixi da Beŕmeo. Bai-bai. Osterabe entzun dogu denpora gitxi barru anarkista ta sindikalistak ei datoz.

Onen uŕengo biaŕ doguz erdu dadixan uri onetara Gil Robles, Primo de Rivera, Albiñena, Royo Villanova, Goikoetxea eta Calvo Sotelo'ren alderdikide gustijak.

Osterabe esango deuskube. "Beŕmeo parece Madrid". Olakorik (?).

Urkidi.

Don Fadrique'ko liskarra

Granada'ko eŕija dan Fadrique'n, matxinada gaiantak ixan dira. Eŕiko ezkeŕ goŕijak Txapel - okeŕaen etxia eurentzat ataŕpau gura eben eta taldekaŕan araŕa ziran. Txapel-okeŕa'k euren etxia aldeztu gura eben eta auŕez-auŕe egin eutsoen. Ango tiro-otsak eta zaratak entziken amairik. Ezkeŕ goŕijoen aŕtian zauri gordiñakaz ainbat dira; txapel-okeŕetan, ostera, bi ilak ixan dira, beste bi ileŕ dagoz. Uri osua ordu-aldi laŕijetan dago ta asaitoko asko bialdu dabez.

Irakurri EUZKADI